

Твій смартфон і авторське право. Як поводити себе у цифровому світі

Смартфон став головним інструментом сучасної людини. Саме через нього ми навчаємося, спілкуємося, слухаємо музику, дивимося фільми, граємо в комп'ютерні ігри, створюємо фотографії та дедалі частіше користуємося штучним інтелектом. Разом із новими можливостями виникають і нові запитання: кому належить цифровий контент? Що можна копіювати, а що ні? Як працює авторське право в інтернеті? Чи може штучний інтелект бути автором?

Книга «Твій смартфон і авторське право» – це перше українське видання, яке доступною мовою пояснює школярам основи авторського права і суміжних прав через звичний для них світ смартфона, цифрових платформ, соціальних мереж та штучного інтелекту.

Видання розраховане на учнів закладів загальної середньої освіти, педагогів, батьків, студентів юридичних і педагогічних спеціальностей, а також усіх, хто хоче навчитися відповідально користуватися цифровим контентом і поважати результати чужої творчої праці.

Сергій САВИЧ

**ТВІЙ СМАРТФОН І АВТОРСЬКЕ ПРАВО.
Як поводити себе у цифровому світі**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
для учнів старшої школи

Луцьк
Вежа-Друк
2026

Рецензенти:

Демчук Антон Михайлович – декан юридичного факультету Волинського національного університету імені Лесі Українки, кандидат юридичних наук, доцент.

Сидорчук Інна Вікторівна – заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель-методист, вчитель історії та суспільних наук КЗЗСО «Луцький ліцей № 26 Луцької міської ради

Савич Сергій

С 13 Твій смартфон і авторське право. Як поводити себе у цифровому світі : навчальний посібник для учнів старшої школи / Сергій Савич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2026. – 44 с.

ISBN 978-966-940-832-7

Смартфон став головним інструментом сучасної людини. Саме через нього ми навчаємося, спілкуємося, слухаємо музику, дивимося фільми, граємо в комп'ютерні ігри, створюємо фотографії та дедалі частіше користуємося штучним інтелектом. Разом із новими можливостями виникають і нові запитання: кому належить цифровий контент? Що можна копіювати, а що ні? Як працює авторське право в інтернеті? Чи може штучний інтелект бути автором?

Книга «Твій смартфон і авторське право» – це перше українське видання, яке доступною мовою пояснює школярам основи авторського права і суміжних прав через звичний для них світ смартфона, цифрових платформ, соціальних мереж та штучного інтелекту.

Видання розраховане на учнів закладів загальної середньої освіти, педагогів, батьків, студентів юридичних і педагогічних спеціальностей, а також усіх, хто хоче навчитися відповідально користуватися цифровим контентом і поважати результати чужої творчої праці.

УДК 004.9:347.78](07)

ISBN 978-966-940-832-7

© Савич Сергій, 2026

ЗМІСТ

Передмова.....	4
ГЛАВА 1. Смартфон і авторське право.....	5
ГЛАВА 2. Контент у смартфоні: звідки він береться і кому належить?.....	19
ГЛАВА 3. Що таке ліцензії, для чого вони потрібні і які вони бувають?.....	26
ГЛАВА 4. Кому я плачу? Або як працює роялті.....	29
ГЛАВА 5. Меми, GIF, ремікси і фан-арт: чи можна використовувати чужі твори?.....	32
ГЛАВА 6. Відчиніть, кіберполіція! Або про погане: порушення та відповідальність.....	35
ГЛАВА 7. Смартфон, штучний інтелект і майбутнє авторського права.....	38

ПЕРЕДМОВА

Чи замислювався ти коли-небудь, кому належить пісня, яку ти слухаєш у навушниках? Або хто має право вирішувати, чи можна використовувати фотографію, знайдену в інтернеті, у власній презентації? Щодня ми дивимося відео на YouTube, слухаємо музику через стримінгові платформи, граємо в комп'ютерні ігри, читаємо електронні книги, користуємося мобільними застосунками та створюємо власний цифровий контент. Усе це здається настільки звичним, що ми рідко замислюємося: майже за кожною піснею, фотографією, фільмом, комп'ютерною програмою чи грою стоїть людина, яка їх створила.

Авторське право супроводжує нас набагато частіше, ніж може здатися. Воно існує не лише у великих бібліотеках, кіностудіях чи звукозаписних компаніях. Воно живе у твоєму смартфоні, ноутбучі, планшеті, соціальних мережах і навіть у домашніх завданнях, які ти виконуєш щодня. Якщо ти зробив фотографію, записав відео, намалював ілюстрацію, написав вірш, створив комп'ютерну програму або навіть підготував цікаву презентацію, ти вже став автором. А це означає, що закон захищає і твою творчість.

Водночас сучасні цифрові технології зробили використання чужих творів надзвичайно простим. Один клік – і можна скопіювати фотографію, завантажити фільм, поділитися музикою або знайти готовий реферат. Але чи завжди це законно? Чи можна використовувати будь-яке зображення, знайдене в пошуковій системі? Чому за перегляд фільму на легальному сервісі потрібно платити, якщо в інтернеті можна знайти його безкоштовно? Що таке ліцензія, роялті, підписка, плагіат? Саме на ці та багато інших запитань ти знайдеш відповіді на сторінках цього посібника.

Мета цієї книги – не змусити тебе запам'ятати складні юридичні терміни чи статті законів. Значно важливіше навчитися розуміти, як авторське право працює у повсякденному житті.

Сподіваюся, що після прочитання ти побачиш авторське право зовсім по-іншому. Не як набір складних юридичних правил, а як систему, яка допомагає людям створювати нові твори, захищає результати їхньої праці та водночас дає можливість усьому суспільству користуватися досягненнями науки, культури й мистецтва.

ГЛАВА 1. СМАРТФОН І АВТОРСЬКЕ ПРАВО

Якби тебе попросили назвати одну річ, без якої важко уявити сучасне життя, що б ти обрав? Для більшості людей відповідь очевидна – *смартфон*. Він будить нас зранку, допомагає навчатися, спілкуватися з друзями, слухати музику, дивитися відео, знаходити потрібну адресу, оплачувати покупки і навіть стежити за власним здоров'ям. Коли смартфон випадково залишається вдома або розряджається у найважливіший момент, здається, ніби чогось дуже бракує. Назву «*смартфон*» (від англійських слів *smart* «розумний» і *phone* – «телефон») уперше використали співробітники шведської компанії Ericsson у 1997 році.

Проте перший пристрій, який сьогодні вважають смартфоном, з'явився ще у 1992 році. Це був **IBM Simon** – телефон, який уже тоді дозволяв працювати з календарем, нотатками, електронною поштою і навіть мав сенсорний екран.

Але що саме робить телефон «розумним»? Насамперед *програмне забезпечення*. Без програм сучасний смартфон був би лише красивим електронним пристроєм, який майже нічого не вміє. Саме застосунки дозволяють фотографувати, редагувати відео, накладати фільтри, слухати музику, користуватися навігатором, замовляти таксі, грати в ігри чи спілкуватися в месенджерах.

Кожен із цих застосунків створили люди – програмісти, дизайнери, художники та інші спеціалісти. Вони написали програмний код, намалювали кнопки, продумали інтерфейс і зробили так, щоб усе працювало швидко й зручно. Тому смартфон став реальністю не лише завдяки інженерам, які створили його корпус і електронні компоненти, а й завдяки творчій праці авторів програм.

Іноді люди кажуть: «У мене в телефоні все життя». І це не таке вже перебільшення. У смартфоні зберігаються фотографії, відео, музика, повідомлення, контакти, документи, домашні завдання, банківські

Перейти на сайт →